

Sayı: 2009/12
Tarih: 19.05.2009

Türkiye’de 15-24 yaş grubundaki 1.2 milyon genç ne okuyor ne de çalışıyor

15-24 yaş arasındaki 12.4 milyon genç nüfusa sahip Türkiye, bu gençlerin 4.2 milyonunu iş gücüne katarken, 6.2 milyonunu gelecek için okutuyor. 1.2 milyonu ise şimdilik kahve ya da cafe köşelerinde. Geri kalanı da iş aramaktan artık vazgeçenleri ifade eden eksik istihdamda görünüyor. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramını kutlayan Türkiye’de 15-24 yaş grubundaki gençler ülke nüfusunun yüzde 17.4’ünü oluşturuyor.

TÜİK’in illere göre genç işsizlerin dağılımına ilişkin kamuoyuna açıkladığı veri bulunmamakla beraber, söz konusu yaş grubundakilerin illere göre dağılımına ilişkin veriler genç işsizlerin dağılımı konusunda da fikir veriyor.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’nın (İSMMMO) “**Gencim, Çalışkanım ama İşsizim**” başlıklı raporuna göre, nüfusu dikkate alındığında 15-24 yaş grubunda en çok genç barındıran il, nüfusu en düşük olan Tunceli. 86 bin 449 kişilik nüfusa sahip Tunceli’de söz konusu yaş grubundakilerin oranı yüzde 26.1.

İSMMMO’nun raporuna göre, Tunceli’yi yüzde 25 ile Hakkari, yüzde 22.8 ile Şırnak, yüzde 22.3 ile Bingöl ve yüzde 21.6 ile Siirt izliyor. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki illerin ilk sıraları paylaştığı genç nüfus sıralamasında batıdaki iller sonlarda yer alıyor. İstanbul, Ankara, Kocaeli, Bursa, Antalya gibi sanayi kentleri ise genç nüfus oranları bakımından ülke ortalamasının bile altında bulunuyor.

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, verilere ilişkin değerlendirmesinde, Şubat ayı verilerine göre genç işsizlik oranının yüzde 28’i aştığını anımsatarak her 3 gençten birisinin işsiz olmasını “Türkiye’nin en büyük çıkmazı” olarak nitelendirdi. Ekonomik kriz dışarıda başlasa da, önceleri dünyanın krizi olsa da bir süre önce Türkiye’nin krizi haline geldiğini belirten Arıkan, zaten ağır bir sorun olan işsizlik sorununun daha da ağırlaştığına dikkat çekti. Arıkan, genç işsiz sayısında Doğu ve Güneydoğu illerinin başı çekmesinin, Türkiye’de sosyal barış arayışı içinde olan bütün kesimlere önemli bir mesaj olduğuna dikkat çekti. Arıkan, “Bu mesajın doğru okunması Türkiye’nin geleceği açısından da önemlidir. Terör, tutuculuk, gericilik, sanayiden uzak kentlerde,

işsizliğin kol gezdiği illerimizde tutunabilmektedir. Atılması planlanan her adımda bunun dikkatlerden kaçırılmaması önemlidir” dedi. Gençleri işsiz bir toplumun geleceğinin aydınlık olamayacağını belirten Arıkan, “O toplumda hukuk değil, demokrasi değil, kuralsızlık egemen olur. Huzur ve güvenlik yerleşmez, ancak yüksek duvarlar olur. Gençlerimize iş alanı yaratmak, çocuklarımıza aydınlık bir ülke bırakmak için kayıtlı ekonomi, güçlü demokrasiyi savunmalıyız” diye konuştu.

Türkiye ekonomisinin bu yıl daha da küçülmesinin beklendiğine değinen Arıkan, şunları söyledi: “Rekor kıran işsizliğin 2010 başında yeni rekorlar kırması, sanayi ve hizmetler sektörünün yeni iş alanı yaratma kabiliyetini de ölçen tarım dışı işsizlik oranının daha da yükselmesi bekleniyor. Bu gelişmeler Türkiye için büyük bir tehlikedir. Türkiye sanayisini destekleyecek köklü önlemleri tartışmaya açmaktan artık kaçınmamalı, bütün önlemler işsizliğin azaltılmasını hedeflemelidir. Türkiye Hala dünyada yüzde 1.5’lik en düşük gümrük tarifesi oranı ile en zengin ülkelerden daha cömert davranıyor. Bu oran pek çok Avrupa ülkesi ve ABD, Kanada, Norveç gibi ülkelerin gümrük tarifelerinden düşük. Oysa Türkiye’nin zenginler de gelişmekte olan ülkeler de dahil en düşük gümrük tarifesi oranında ilk sıralarda yer alma ve bunu sürdürme lüksü yok. Dünya Ticaret Örgütü’nün kuralları içinde çözüm aranmalı, bu konuda uzun vadeli önlemler araştırılmalıdır. Türkiye’nin istihdama ceza gibi maliyetler yükleme lüksü de yoktur. Kayıtlı ekonomiyi savunurken kayıt içindeki işletmeyi sürekli cezalandırırsak kayıt dışını büyütürüz. Bugün ücretler üzerinden alınan vergi oranı yüzde 40’ı aşmakta, bazı sektörlerde yüzde 50’yi buluyor. Brüt ücreti 2.200 lira civarındaki bir çalışan için ödenen vergi ve prim kesintisi 1000 lirayı aşıyor. Nitekim Türkiye hala istihdam üzerindeki vergi yükünde dünya lideri konumunda. 2000 yılından bu yana istihdam vergilerinin payı OECD ortalamasında 1 puan azalırken Türkiye’de ise 2.4 puan arttı, OECD ortalaması 27.5 iken Türkiye’de 42.8’e yükseldi. İlgili bütün kesimleri bu tabloyu değerlendirmek ve somut önlemler için harekete geçmesi için bir araya gelmeye çağırıyoruz. Hükümet reel sektör, finans kesimi, sendikalar, meslek örgütleri ve toplumun bütün kesimleriyle yaptığı 'kriz toplantılarını' esneklik içinde ve ivedilikle sürdürüp yeni önlemler almalıdır. İstihdam ve teşvik politikası kriz koşullarına göre, illerin durumuna göre planlanmalıdır.”

İSMMMO’nun raporundaki saptamalar şöyle:

- Türkiye, işsizler ordusunu bir yılda 2.5 milyondan 3.8 milyona, bu ordunun içindeki gençlerin sayısını ise 828 binden 1.2 milyon kişiye yükseltti. Diğer bir deyişle işsizler ordusunu gençleştirdi. Türkiye’de 2008 sonu itibarıyla nüfusun yüzde 17.4’ünü 15-24 yaş arasındaki gençler oluşturuyor. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2008 sonu itibarıyla 71 milyon 517 bin 100 kişi olarak ilan ettiği Türkiye’de söz konusu yaş gurubunda 12 milyon 441 bin 612 genç bulunuyor.
- TÜİK’in 2008 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sayımı (ADNKS) verilerinden yapılan hesaplamalara göre, 15-24 yaş grubunun en yoğun olduğu il yüzde 26.2’lik payla Tunceli. Kentin 86 bin 449 kişilik toplam nüfusunun 22 bin

633'ünü bu yaş grubundakiler oluşturuyor. Tunceli'yi, yüzde 25'lik oranla Hakkari izliyor.

- 15-24 yaş kuşağındakilerin en düşük olduğu kent ise Aydın. 2008 sonu verilerine göre 965 bin 500 kişilik nüfusa sahip olan Aydın'ın yüzde 13.8'ini, 15-24 yaş arasındaki gençlerden meydana geliyor.
- 39 kentteki genç nüfus yoğunluğu ülke ortalaması olan yüzde 17.4'lük oranın üzerinde kalırken, 42 kent bu ortalamanın altında yer alıyor. Bu yaş dilimindeki vatandaşların, ülkede sanayileşmenin daha az olduğu, tarımın önemli geçim kaynağı olarak varlığını sürdürdüğü Orta, Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki illerde yoğun olarak bulunduğu gözleniyor.

EĞİTİM DURUMU

Milli Eğitim Bakanlığı 2008-2009 Eğitim yılı istatistiklerine göre Türkiye'de lise eğitimi alan öğrenci sayısı 3 milyon 837 bin 164 kişi. Bunların 508 bin 042'si Açık Öğretim Lisesi'ne kayıtlı. Her gün okula devam etmek zorunda olan diğer bir deyişle örgün eğitimde bulunan öğrenci sayısı ise 2 milyon 271 bin 900.

Üniversitelerde ise 2004-2005 döneminde 2 milyon 73 bin 428 öğrenci öğrenim görürken, bu sayı 2005-2006'da 2 milyon 309 bin 918'e, 2006-2007 döneminde 2 milyon 419 bin 214'e ulaştı. 2007-2008 döneminde 2 milyon 497 bin 473 öğrenci yükseköğretim görürken, 2008-2009 döneminde bu sayının 2 milyon 600 bin civarında olduğu belirtiliyor.

Diğer bir ifadeyle, 15 ve 24 yaş arasında lise ve yükseköğretimdeki öğrenci sayısı yaklaşık 6.2 milyon kişiyi aşıyor.

KRİZ GENÇ-YAŞLI DİNLEMEDİ

Eğitimini tamamlayanların bir kısmı iş hayatına atılarak istihdamın içinde yer alırken iş bulamayanlar TÜİK'in 'genç işsizler' kategorisine yerleşiyor.

ABD'de başlayan ve hızla tüm dünyaya yayılan finansal krizden Türkiye'de payına düşeni almış durumda. Nitekim, krizin Türkiye'de kendini iyiden iyiye hissettirmeye başladığı 2008 yılının ikinci yarısından sonra işsizlik de hızla tırmanışa geçti.

TÜİK'in verilerine göre, Ocak 2008 tarihinde 2 milyon 567 bin işsizler ordusuna sahip olan Türkiye, Şubat 2009 tarihinde krizin de etkisiyle işsizler ordusuna 1 milyon 235 bin kişi daha ekleyerek bu rakamı 3 milyon 802 bin kişiye ulaştırdı.

GENÇLERİN İSTİHDAMDAKİ YERİ

Ocak 2008'de Toplam işgücünü 22.6 milyon olarak açıklayan TÜİK, genç nüfusun toplam işgücü içindeki payını ise yüzde 17.4 olarak verdi. Buna göre, Ocak 2008'de işgücünün 3.9 milyonunu 15 ile 24 yaş grubundaki gençler oluşturdu.

Aynı ay gençlerdeki işsizlik oranı ise yüzde 21 olarak açıklandı. Böylece, 2008 yılının ocak ayında Türkiye’deki toplam 2 milyon 567 bin işsizın yaklaşık 828 bin kişisi 15-24 yaş grubundaki diplomalı ya da diplomasız gençler meydana getirmiş oldu.

15-24 yaş grubu gençlerin istihdam ve işsizlik göstergesi

Aylar	Toplam İşgücü	Toplam işsiz oranı (%)	Toplam işsiz sayısı	Genç işgücünün toplam işgücünde payı (%)	Genç işgücü sayısı	Genç işsiz Oranı (%)	Genç işsiz sayısı
Ocak 2008	22.679.000	11.3	2.567.000	17.4	3.946.000	21.0	828.000
Şubat 2008	22.804.000	11.6	2.642.000	17.6	4.013.000	21.2	850.756
Mart 2008	23.249.000	10.7	2.496.000	17.2	3.998.828	19.5	779.711
Nisan 2008	23.943.000	9.6	2.293.000	17.2	4.118.196	17.4	716.566
Mayıs 2008	24.440.000	8.9	2.164.000	17.0	4.155.000	16.3	677.265
Haziran2008	24.793.000	9.0	2.237.000	17.6	4.363.568	17.6	767.988
Temmuz2008	24.975.000	9.4	2.353.000	18.0	4.495.500	18.3	822.677
Ağustos 2008	24.948.000	9.8	2.439.000	18.1	4.515.588	19.1	862.477
Eylül 2008	24.761.000	10.3	2.548.000	17.8	4.407.458	20.1	885.899
Ekim 2008	24.632.000	10.9	2.687.000	17.8	4.384.496	21.5	942.667
Kasım 2008	24.310.000	12.3	2.995.000	17.9	4.351.490	23.9	1.040.006
Aralık 2008	24.009.000	13.6	3.274.000	17.6	4.225.584	25.7	1.085.975
Ocak 2009	23.523.000	15.5	3.650.000	17.9	4.210.617	27.9	1.174.762
Şubat 2009	23.582.000	16.1	3.802.000	17.7	4.174.014	28.6	1.193.768

Kaynak: TÜİK 2008-2009 Hane halkı işgücü anketleri

İŞSİZLER ORDUSU GENÇLEŞTİ

2008 yılının eylül ayından itibaren krizin etkilerinin yoğunlaşmasıyla birlikte toplam işgücünde de gerileme yaşanmaya başladı. Ağustos 2008’de 24 milyon 948 bin olan toplam işgücü eylül ayında 24 milyon 761 bin kişiye geriledi. İşsizlik oranı yüzde 9.8’den yüzde 10.3’e yükselirken, “istikbali ellerinde tutan” gençlerde zaten yüksek olan işsizlik oranı yüzde 19.1’den yüzde 20.1’e tırmandı. 2008 Ağustos’unda 862 bin olan genç işsiz sayısı ise Eylül 2008’de 885 bine çıktı.

Sanayi ve üretimdeki gerilemeyle birlikte sıkıntıdan gençler de payını aldı. Ekimde 942 bine ulaşan işsiz genç sayısı, kasımda 1 milyon sınırını aştı. Şubat 2009’da ise

toplam 3.8 milyon resmi işsizi bulunan Türkiye’de, bu işsizlerin 1.2 milyonunu 15-24 yaş grubundaki gençler oluşturdu.

Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)

Aylar (%)	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2008(*)	2009	2008(*)	2009	2008(*)	2009
Şubat	21,5	28,6	22,8	30,1	18,1	24,9
Ocak	21,2	27,9	22,1	28,9	18,7	25,4

Aylar (%)	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2007(*)	2008	2007(*)	2008	2007(*)	2008
Aralık	20,6	25,7	21,3	27,1	19,3	23,3
Kasım	20,0	23,9	21,6	25,5	17,0	21,2
Ekim	19,8	21,5	22,2	23,9	15,6	17,4
Eylül	19,0	20,1	22,5	23,1	12,9	15,3
Ağustos	19,2	19,1	23,2	22,6	13,0	13,1
Temmuz	18,6	18,3	22,4	21,9	12,7	12,1
Haziran	18,4	17,6	21,6	20,9	13,3	11,9
Mayıs	17,5	16,3	19,9	19,4	13,4	11,1
Nisan	18,7	17,4	20,9	20,3	14,8	12,4
Mart	19,5	19,5	21,3	21,8	16,2	15,3
Şubat	21,7	21,2	22,6	22,9	19,8	17,8
Ocak	20,6	21,0	22,1	22,1	17,9	18,7

Kaynak: TÜİK 2008-2009 Hane Halkı İşgücü Araştırmaları

15-24 yaş arasındaki 12.4 milyon genç nüfusa sahip Türkiye, bu gençlerin 4.2 milyonunu iş gücüne katarken, 6.2 milyonunu gelecek için okutuyor. 1.2 milyonu ise şimdilik kahve ya da cafe köşelerinde. Geri kalanı da eksik istihdamda.

TÜİK’in illere göre genç işsizlerin dağılımına ilişkin kamuoyuna açıkladığı veri bulunmamakla beraber, söz konusu yaş grubundakilerin illere göre dağılımına ilişkin veriler genç işsizlerin dağılımı konusunda da fikir veriyor. Buna göre, Türkiye’de 15-24 yaş grubundaki gençler ülke nüfusunun yüzde 17.4’ünü oluşturuyor.

Nüfusuna göre bu yaş grubunda en çok genç barındıran il ise nüfusu en düşük olan Tunceli. 86 bin 449 kişilik nüfusa sahip Tunceli’de söz konusu yaş grubundakilerin oranı yüzde 26.1. Tunceli’yi yüzde 25 ile Hakkari, yüzde 22.8 ile Şırnak, yüzde 22.3 ile Bingöl ve yüzde 21.6 ile Siirt izliyor.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki illerin ilk sıraları paylaştığı genç nüfus sıralamasında, batıdaki iller sonlarda yer alıyor. İstanbul, Ankara, Kocaeli, Bursa, Antalya gibi sanayi kentleri ise genç nüfus oranları bakımından ülke ortalamasının bile altında bulunuyor.

15-24 yaş arası nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu iller

İLLER	15/24 yaş nüfusu	Kent nüfusu	Genç/Kent Nüfusu (%)
Tunceli	22.633	86.449	26.1
Hakkari	64.879	258.590	25.0
Şırnak	98.226	429.287	22.8
Bingöl	57.153	256.091	22.3
Siirt	65.057	299.819	21.6
Muş	87.329	404.309	21.6
Diyarbakır	318.907	1.492.828	21.3
Van	214.231	1.004.369	21.3
Kars	66.336	312.128	21.2
Mardin	159.513	750.697	21.2
Ağrı	112.339	532.180	21.1
Bitlis	68.740	326.897	21.0
Iğdır	38.598	184.025	20.9
Adıyaman	119.897	585.067	20.4
Batman	98.948	485.616	20.4
Şanlıurfa	316.796	1.574.224	20.1
Bayburt	15.156	75.675	20.0
Erzurum	155.044	774.967	20.0
Ardahan	22.343	112.242	19.9
Elazığ	103.485	547.562	18.9
Erzincan	38.975	210.645	18.5
Sivas	116.469	631.112	18.4
Gaziantep	296.504	1.612.223	18.4
Kilis	22.251	120.991	18.4
Malatya	134.442	733.789	18.3
Kahramanmaraş	188.517	1.029.298	18.3
Yozgat	88.613	484.206	18.3
Gümüşhane	23.959	131.367	18.2
Kırıkkale	50.484	279.325	18.0
Aksaray	66.830	370.598	18.0
Niğde	60.971	338.447	18.0
Konya	352.444	1.969.868	17.9
Trabzon	133.462	748.982	17.8
Osmaniye	82.566	464.704	17.7
Adana	359.080	2.026.319	17.7
Isparta	72.167	407.463	17.7
Hatay	250.072	1.413.287	17.7
Kayseri	206.794	1.184.386	17.4
Tokat	107.517	617.158	17.4
Kırşehir	38.469	222.735	17.3
Karaman	39.650	230.145	17.2

Eskişehir	127.554	741.739	17.2
Afyonkarahisar	119.675	697.365	17.1
Kocaeli	254.236	1.490.358	17.0
Ankara	774.490	4.548.939	17.0
Mersin	272.753	1.602.908	17.0
Tekirdağ	130.044	770.772	16.8
Samsun	207.518	1.233.677	16.8
İstanbul	2.126.422	12.697.164	16.7
Edirne	66.046	394.644	16.7
Kütahya	94.243	565.884	16.6
Kırklareli	55.869	336.942	16.6
Giresun	69.842	421.766	16.5
Bolu	44.272	268.882	16.5
Sakarya	139.853	851.292	16.4
Amasya	53.157	323.675	16.4
Çorum	88.966	545.444	16.3
Rize	52.038	319.410	16.3
Zonguldak	100.812	619.151	16.2
Nevşehir	45.542	281.699	16.1
Sinop	32.354	200.791	16.1
Çankırı	28.294	176.093	16.0
Ordu	115.410	719.278	16.0
İzmir	608.064	3.795.978	16.0
Bursa	400.962	2.507.963	15.9
Çanakkale	75.883	474.791	15.9
Bilecik	30.863	193.169	15.9
Manisa	209.134	1.316.750	15.8
Artvin	26.405	166.584	15.8
Düzce	52.037	328.611	15.8
Yalova	31.247	197.412	15.8
Uşak	52.376	334.111	15.6
Denizli	143.103	917.836	15.6
Antalya	285.202	1.859.275	15.3
Kastamonu	55.185	360.424	15.3
Karabük	33.047	216.248	15.2
Bartın	28.173	185.368	15.2
Balıkesir	169.192	1 130.276	14.9
Muğla	117.667	791.424	14.8
Burdur	36.458	247.437	14.7
Aydın	151.428	965.500	13.8
TOPLAM	12.441.662	71.517.100	17.3

Kaynak: TÜİK/ADNKS 2008 yılı verileri